

UiO • Nordisk institutt for sjørett

Det juridiske fakultet

Grunnlovens rammer for overføring av myndighet til ACER (ESA)

Energijuridisk klubb, 6. februar 2018

Tarjei Bekkedal og Henrik Bjørnebye

tarjei.bekkedal@jus.uio.no

henrik.bjornebye@jus.uio.no

Tema

- Bakteppe
 - Stortingets behandling av tredje energimarkedspakke: ACER-tilslutning og GrI § 115 særlig diskutert
 - Men andre spørsmål viktigere for fremtidig ressursforvaltning
- Hovedtema
 - Energiunionen
 - ACERs funksjon
 - Grunnlovens rammer

Energiunionen

- i) Hva er energiunionen?
- ii) EU-energilovgivning
- iii) Institusjonelle rammer
- iv) Energiunionen, EØS og Norge

i) Hva er energiunionen?

- Bakgrunn: Utviklingen av EUs energipolitikk
 - Fra 1988: Energi som vare, fri bevegelse, markedsåpning, effektivitet
 - 2000: Forsyningssikkerhet
 - Utover 2000-tallet: Klima
 - 2016: Forbrukerbeskyttelse
- Energiunionen er summen av EUs energipolitiske målsetninger
 - De fem dimensjonene – klima står særlig sentralt
 - Internt i EU: Dessuten institusjonell samordning

ii) EU-energilovgivningingen

Vinterpakken

Eldirektiv 2009/72/EF
Elforordning (EF) 714/2009
ACER-forordning (EF) 713/2009
Elforsyningsikkerhetsdirektiv 2005/89/EF

+
Forordn. forvaltning av energiunionen
Forordn. risikoberedskap

Vanndirektiv 2000/60/EF

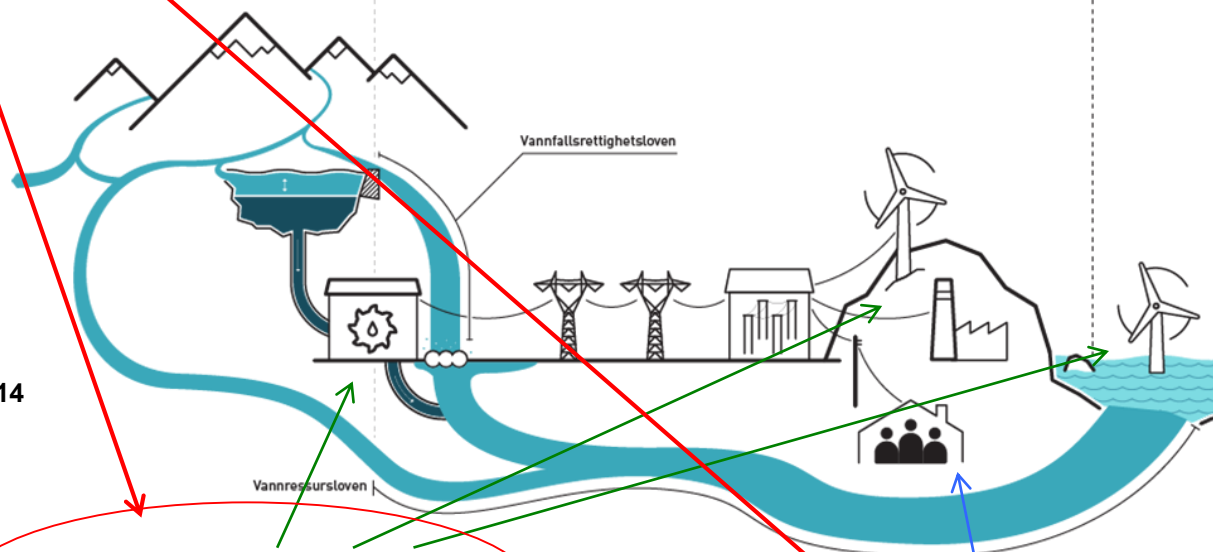
REMIT (EU) 1227/2011

Network codes

Vassdragsreguleringsloven

Energiloven

Havenergiloven

Indre marked, TEUF 114
Miljø, TEUF 192
Energi, TEUF 194

Fornybardirektiv 2009/28/EF

Kilde: www.energifaktanorge.no (OED)

Bygningsdirektiv 2010/31/EU
Energimerkedirektiv 2010/30/EU
Energieffektiviseringsdirektiv 2012/27/EU

iii) Institusjonelle rammer

- Tre viktige tiltak i tredje energimarkedspakke:
 - Etablering av ACER
 - Krav om uavhengige nasjonale energiregulatorer
 - Etablering av ENTSO-E (og ENTSO-G)
- Betydning for regulatorfunksjonen
 - Nasjonalt: Juridisk og funksjonell uavhengighet, jf eldirektivet art. 35
 - EU: Nært samarbeid med ACER (art 36(a)), skal overholde og gjennomføre avgjørelser fra ACER(ESA)/Kommisjonen (art 37(1)(d))

iv) Energiunionen, EØS og Norge

- EU-energilovgivningingen (stort sett) EØS-relevant
 - I praksis: Norge allerede en del av energiunionen
- Deltakelsen i det nordiske kraftmarkedet ++
 - Urealistisk (og EØS-stridig) å stå utenfor EUs indre elektrisitetsmarked/energiunion
- EU-energilovgivningingen ikke betydning for offentlig eierskap til vannkraft, jf også EØS art. 125/ TEUV art. 345
- Omfattende EU-markedsregulering
 - Markedsreglenes innhold viktigere enn spml om ACERs beslutningskompetanse

ACERs funksjon

- i) Etablering, formål og funksjoner
- ii) ACERs vedtakskompetanse
- iii) Beslutningsprosedyre

i) Etablering, formål og funksjoner

- Bakgrunn: ACER overtok for ERGEG
- Etablert ved forordning (EF) No. 713/2009
- Formål
 - Å bistå de nasjonale uavhengige energiregulatorene *“med på fællesskabsplan at udføre de reguleringsopgaver, der varetages i medlemsstaterne, og om nødvendigt koordinere disse myndigheders indsats.”*, jf forordningen art. 1(2)
- Funksjoner (forordningen art. 4)
 - Samarbeid, uttalelser, regelverksutvikling, vedtak

ii) ACERs vedtakskompetanse

- Tekniske spørsmål i hht tredje energimarkedspakke (forordningen art 7 nr. 1)
- Vilkår for bruk av mellomlandsforbindelser ved uenighet mellom regulatorer (art 8)
- TPA-unntak for nye mellomlandsforbindelser (art. 9)
- Oppgaver i hht annet regelverk
 - F.eks. infrastrukturforordningen, REMIT, network codes

iii) Beslutningsprosedyre

- Krav om 2/3 flertall i regulatorstyret, jf art. 14(3)
 - En representant fra hver nasjonal regulator
 - NVE (RME) ikke stemmerett
- Fra enstemmighet til kvalifisert flertall som den sentrale endringen?
 - Eks: ACERs vedtak om CCR 17. november 2016 og klagevedtak 17. mars 2017
- Foreslått EØS-tilpasning
 - Vedtak fattes av ESA etter utkast fra ACER
 - Samarbeidet ESA/ACER
 - Vedtaket retter seg mot RME

Grunnlovsspørsmål

- i) Utgangspunkter og skranker
- ii) Overføring av folkerettslig myndighet
- iii) Skillet internrettslig – folkerettslig
- iv) Mer enn lite inngripende?
- v) Hva er egentlig problemet?

i) Utgangspunkter

- § 26 – alminnelig flertall
- § 115 – $\frac{3}{4}$ flertall
- § 121 – grunnlovsending
- medlemskapsprinsippet

i) Skranker

«Grunnloven bygger på en forutsetning om at lovgivende, utøvende og dømmende myndighet i Norge i utgangspunktet skal utøves av norske statsorganer. Dersom slik myndighet overføres ut av riket, taler en om *myndighetsoverføring*.»

ii) Overføring av folkerettslig myndighet

«Myndighet til å forplikte Norge folkerettslig kan normalt overføres etter reglene i Grunnloven § 26 andre ledd»

ii) Kritikk – ordlyden i Grl § 26

- **Kongen** har rett til å innkalle tropper, begynne krig til forsvar av landet og slutte fred, inngå og oppheve forbund, sende og motta sendemenn.
- Traktater om saker som er av særlig stor viktighet, og i alle tilfeller traktater hvis iverksettelse etter Grunnloven nødvendiggjør en ny lov eller stortingsbeslutning, blir først bindende når Stortinget har gitt sitt samtykke dertil.

iii) Skillet internrettslig - folkerettslig

- Ratifisert folkerett er del av intern rett
- Binder «RME»
- Umiddelbare effekter internt
- «direkte virkning» – mest praktisk for lover

iv) Mer enn lite inngripende?

- J. Andenæs 1961-62: «...det ville ikke være rimelig å anta at grunnloven forbyr overdragelse av en begrenset myndighet på teknisk betonte områder»
- Meroni og TEUF art. 290

v) Hva er egentlig problemet?

Dok. 3 (1961-62) s. 42: «Den norske grunnloven utleder ikke sin gyldighet av noen annen statsforfatning som forbinder Norge med andre stater i en fellesstat eller forbundsstat. Norge har ikke felles statsorganer med noen annen stat. Det har imidlertid vært vanlig i den statsrettslige litteratur å se bestemmelsen [§1] også som et rettslig påbud om at slik skal rettstilstanden fortsatt være.

Dok. 3 (1961-62) s. 42 forts:

- Da en *statsrettslig* forbindelse med en annen stat likevel nødvendigvis må forutsette grunnlovsendring, er det kanskje så at § 1 som rettslig påbud har sin vesentligste betydning ved at den setter en grense også for statsmaktenes adgang til å slutte *folkerettslige* avtaler (kursiv i original)

Konklusjon

- Overføring av myndighet til ACER (ESA) krever ikke Grl § 115-vedtak
- Elefanten i rommet er den nye organiseringen av forvaltningsapparatet